

Vážené dámy, vážení pánové,

připomínáme si dnes z pohledu naší státnosti datum mimořádné.

Není vhodnější chvíle, kdy je nutné se nejen letmo ohlédnout, ale především zamyslet, co nám přineslo a jaké by mělo být jeho poselství do budoucna.

28. říjen 1918 byl vyvrcholením celé řady událostí. Nálady a snaha po odtržení od Rakousko-uherské monarchie nebyly dílem okamžiku, ale dlouhodobého vývoje. Mnozí si dobře uvědomovali, že život ve velkém celku Rakouska – Uherska poskytuje do značné míry záruky hospodářského vývoje i pocit mezinárodního bezpečí. Avšak dopady strádání a nedostatku během válečných let, spolu se stále větší perzekucí Čechů a jejich myšlenek přinášejících jim národní uvědomění a pocit hrdosti, sehrály svoji roli. Touhy Čechů a Slováků po osamostatnění velmi posílily, když boj za samostatnost zaštitily výrazné osobnosti obou národů T.G. Masaryk a M. R. Štefánik. Mimořádnou oporou jim byly též krajanské spolky a zejména českoslovenští legionáři. Tisíce mužů, kteří během občanské války v Rusku neváhali nasadit své životy v boji za demokratické ideály proti bolševické zvlí. Jejich hrdinství a schopnost vzájemné spolupráce a dohody mezi Masarykem a Štefánikem pak přispěly k rozhodnutí tehdejších mocností podpořit a uznat samostatný Československý stát v rámci evropského poválečného uspořádání.

Za tři roky budou oslavy tohoto dne bezesporu velkolepé, jak se ostatně na stoleté výročí sluší. Bude i příležitost k hodnocení uplynulých let. Sleduji-li poslední vývoj všude kolem nás, nedá mi to, abych určitá fakta nepřipomenul už dnes.

Co jsme vlastně my a naši předkové za 97 let prožili? Jen namátkou. Tři období svobodného demokratického vývoje země v souhrnné délce 49 let. Dvě násilné okupace, dvě období totalitních režimů plné poroby strachu a sehnutých hlav. Trvaly 48 let, tedy téměř stejně dlouho jako časy svobodné.

Připočítejme si k tomu soužití Čechů a Slováků. Více než co jiného připomínalo sňatek z rozumu. Sňatek, kdy oba dobře vědí, že bez něj by nebyli nic. Společný stát je jim však malý. Při každé příležitosti Slováci usilovali o větší díl samostatnosti. Přelomové roky 1939, 1968 či 1989 budiž toho důkazem. Nemám jim to vůbec za zlé. Jsem přesvědčen, že to byly kroky správným směrem. Více jak 20 let žijeme každý sám. Obdobně, jako když se rozejdou rozumní manželé, nic si nevyčítáme, dokážeme se spolu bavit, navštěvovat se a spolupracovat. Naše vztahy snad nikdy lepší nebyly.

Hrozeb kolem nás nebylo, je jich víc než dost i nadále. Civilizovaná Evropa čelí největší migrační krizi v novodobých dějinách. Pod dojmem obav, dle mého pohledu do značné míry oprávněných, z nekontrolovatelného příchodu lidí vyznávajících naprosto odlišné kulturní hodnoty bychom neměli přehlédnout ani stále rostoucí chuť Ruska o posílení vlivu ve světě.

Období Masarykova Československa je považováno za téměř bezproblémové. Nebylo tomu tak. Nekonečné politické půtky či dnes tolik zvedaná přítomnost korupce byly přítomny i tehdy. Zub času a snad i absence virtuálního informačního prostoru, kde si dnes může dovolit každý všechno, vytváří onen takřka idylický obraz první republiky. Jeden fakt bychom však pominout rozhodně neměli, naopak bychom se o něj měli opřít. Nově vzniklé Československo bylo jasně ukotveno mezi západními demokraciemi a dbalo, při všech jejich nedokonalostech, o dodržování demokratických principů i uvnitř státu. Z tohoto úhlu pohledu jsme na tom dnes zatím stejně. Daleko vyšší životní úroveň než před desítkami let, je neoddiskutovatelným bonusem.

I nadále jsme však malou zemí v srdci Evropy. Její hlas může být silný jen tehdy, pokud zní jasně, srozumitelně. Buďme čitelní. V žádném případě si nepohrávejme s příklony, přehnanou korektností a obdivem k těm, kterým jsou západní kulturní hodnoty cizí. Budu jen šťasten, řeknete-li v roce 2018, že má dnešní slova byla slova škarohlída.

Děkuji Vám za pozornost.

